

Är du sakkunnig i en aktuell fråga? Sänd ditt inlägg till debatt@di.se Bifoga högupplöst porträttfoto. Textlängd 2 500–6 000 tecken inklusive blanksteg.

Tyska socialdemokrater har genom efterkrigshistorien gjort stora insatser för att reformera tysk ekonomi och ta politiskt ansvar. De kommer att vara ett av Europas viktigaste partier även efter detta val, skriver Per Tryding, Sydsvenska handelskammaren.

VOLKSPARTEI. Förlusten ställer nu SPD inför ett val om makten. Martin Schulz har bedömt att de behövs i opposition för att konkurrera med AfD. Detta bör ses i två perspektiv, skriver Per Tryding.

FOTO: CHRISTIAN CHARISIUS

Europas viktigaste parti

Oljekris, inflation, oro för atombomben och terrorism. 1970-talet var ingen dans på rosor för politiken. Men tyska SPD hade ett lysande decennium. Tillsammans med liberalerna regerade de först under Willy Brandt och sedan under Helmut Schmidt, den senare tveklöst en av Europas vassaste politiker någonsin. På 1960-talet vann den falang som förde partiet mot att bli ett brett folkligt parti med plats för starka profiler i toppen. Det ledde till en historisk insats för tysk ekonomi. Allt medan britternas Labour kramade strejkare och S här hemma girade vänster med löntagarfonder.

På 1970-talet etablerade sig Västtyskland som världsmästare i bilar och fotboll. Därför höll SPD makten en bit in på åttiotalet när Kohl ryckte till sig deras koalitionspartner genom en misstroendeförklaring. Kohl som hade förlorat valet 1976 och gisslades med öknamnet "päronet" gjorde en formidabel comeback och behöll makten och organiserade det återförände Tyskland.

Återföreningen innebar två mycket viktiga ekonomiska händelser under tidigt 1990-tal som formar dagens politik i Tyskland och EU. Den ena var räddningen av en krisande ekonomi. Återföreningen innebar att Västtyskland i en munbit svalde hela DDR. Den östtyska ekonomin var så bankrutt att vår tids Greklandskris ter sig som en picknick.

Återföreningen har kostat 2 000 miljarder euro. Greklands statsskuld är en sjättedel av det beloppet. Men östtyska väljare är inte ett dugg mer tacksamma än grekiska. Den andra var valutan. Tysklands handelspartners klagade på att D-marken var undervärderad och krävde en tysk revalvering. Bundesbank lät sig inte imponeras och i stället devalverade alla andra. Ibland genom frisläpp som i Sveriges fall.

Följden blev att tysk ekonomi både skulle hantera en intern räddningsaktion och importera strukturproblem från grannländerna. Och där finns den realpolitiska förklaringen till att tysk politik gillar gemensam valuta och gemensamt finansiellt ansvar inom EU.

I ett otypiskt avsteg från realpolitiken valde SPD den vänsterorienterade Oskar Lafontaine till kanslerskandidat under återföreningen. Denne insåg att loppet var kört och satsade på oppositionellt missnöjde med återföreningens villkor. Men Kohl levde på ångorna av återföreningen fram till millennieskiftet och SPD spottade så småningom ur sig Lafontaine som följdriktigt grundade ett nytt vänsterparti, Die Linke.

I stället fick Gerhard Schröder chansen, en klassisk tysk ädelsosse med hög cigarrföring. Trycket från 1990-talets ekonomiska åtaganden gjorde sig till känna. SPD levererade återigen som på 1970-talet. Schröder hade suttit i styrelsen för Volkswagen

Per Tryding.

och lät dess personalchef Peter Hartz leda en kommission. Resultatet blev Harzreformerna som i praktiken är originalet till Reinfeldts jobbpolitik, med så kallat strama bidragsregler. Den som kan arbeta, men inte vill ska inte räkna med solidaritet, sa Schröder i TV och tillade att det inte finns någon rättighet att vara lat. Tyskarna älskade det. Detta blev SPD:s andra historiska insats för tysk ekonomi.

Men nu har man just räknat in sitt sämsta val någonsin. Hur ser framtiden ut?

Ett par ingångsvärden är viktiga. För det första är de stora partierna i Tyskland aldrig helt utan regeringsmakt. Tyskland består av 16 länder

med egna premiärministrar. Dessa utgör tillsammans Bundesrat, alltså en senat som beslutar i en mängd frågor tillsammans med Bundestag. Just nu leder SPD sju regeringar. Detta ger regeringsvana och en kompetent rekryteringsbas.

För det andra är SPD fortfarande ett

Volkspartei, en bred koalition. Det ger fallhöjd och flera plattformar att bygga på.

Till dessa strukturella styrkor kommer att partiledningen tar sig plats och ges svängrum. Partiledare har manér som vi inte ser här hemma.

"Man ser det som oansvarigt att ge oppositionen till AfD. Då äventyras regeringskompetensen som bara kan bäras av ett brett folkligt parti."

Björn Engholm (partiordförande 1991) skickade med självklarhet tillbaka billiga viner på restaurang och Peer Steinbrück (kanslerskandidat 2013) gjorde fulfingret på ett tidningsomslag i förra valspurten för att ta två exempel. Inte ens Görans Perssons små olater hade platsat i denna Bundesliga.

Förlusten ställer nu SPD inför ett val kring makten. Martin Schulz har gjort bedömningen att de behövs i opposition för att konkurrera med AfD. Detta bör ses i två perspektiv. Det ena är egoistiskt och handlar om att partiet behöver växa igen, vilket är svårt vid makten.

Det andra är ett bredare perspektiv kring SPD:s ansvar för landet och EU. Man ser det som oansvarigt att ge oppositionen till AfD och andra mindre mer nischade partier. Då äventyras regeringskompetensen som bara kan bäras av ett brett folkligt parti. Om partiet kan behålla sina traditioner från 1970-talet kan detta visa sig vara ett politiskt sparkapital för hela EU.

Oljeindustri i kris, inflation, oro för atombomben och terrorism. Kanske erbjuder 2020-talet en miljö där SPD kan göra en ny insats.

PER TRYDING

vice vd på Sydsvenska Handelskammaren, fil.dr, har arbetat vid Hanse Office, de nordtyska delstaternas lobbykontor i Bryssel. Aktiv i Fehmarn Belt Business Council (FBBC.org)